

FESTSPILLENE
I BERGEN

PROGRAM
KR 20

HÅKONSHALLEN

SØNDAG 29. MAI KL 19:30

Lise Davidsen

m/Helmut Deutsch



BERGEN
INTERNATIONAL
FESTIVAL

25. MAI — 08. JUNI
2016



BALANSEKUNST

I DNV GL (tidligere Det Norske Veritas) er vi opptatt av sikkerhet, kvalitet og integritet. Vi er nå 15.000 ansatte i 100 land, som hver dag jobber mot et felles mål: En sikker og bærekraftig fremtid. Vår rolle består ofte i å balansere næringslivets og samfunnets interesser. Vi kaller det balansekunst.

Vårt samarbeid med Festspillene understøtter denne forpliktelsen overfor samfunnet. For kultur og samfunn går hånd i hånd.

Derfor er vi stolt hovedsamarbeidspartner for Festspillene i Bergen.

Lær mer om oss på www.dnvgl.com

Lise Davidsen m/Helmut Deutsch

HÅKONSHALLEN

Søndag 29. mai kl 19:30
Sunday 29 May at 19:30

Varighet: 1 t 30 min inkludert pause
Duration: 1 h 30 min including interval

Lise Davidsen sopran *soprano*
Helmut Deutsch piano

JEAN SIBELIUS (1865–1957)

Fra 6 Sanger *From 6 Songs*, op. 36

Säf, säf, susa *Reed, Reed Rustle*

Fra 7 Sanger *From 7 Songs*, op. 13

Våren flyktar hastigt *Spring is Flying*

Fra 5 sanger *From 5 Songs*, op. 37

Flickan kom ifrån sin älsklings möte *The Girl Returned from Meeting her Lover*

Var det en dröm *Was It a Dream*

Fra 6 Sanger *From 6 Songs*, op. 36

Svarta Rosor *Black Roses*

GUSTAV MAHLER (1860–1911)

Fire sanger fra *Four songs from Des Knaben Wunderhorn*

Wer hat dies Liedlein erdacht? *Who Thought up this Song?*

Wo die schönen Trompeten blasen

Where the Fair Trumpets Sound

Rheinlegendenchen *Little Rhine Legend*

Urlicht *Primeval Light*

Pause *Interval*

GUSTAV MAHLER (1860–1911)

Rückert Lieder

Ich atmet' einen linden Duft / *Breathed a Gentle Fragrance*

Liebst du um Schönheit / *If You Love for Beauty*

Blicke mir nicht in die Lieder / *Do Not Look at My Songs*

Ich bin der Welt abhanden gekommen / *I am Lost to the World*

Um Mitternacht / *At Midnight*

RICHARD STRAUSS (1864–1949)

4 Lieder, op. 27

Heimliche Aufforderung

Ruhe, meine Seele

Morgen!

Cäcilie

Flygelet i Håkonshallen er en gave fra Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen.

The grand piano in Håkonshallen is a gift from the foundation Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen.

Støttet av *Supported by* Finsk-norsk kulturinstitutt

Sponset av *Sponsored by* DNV GL

Sanger av Sibelius, Mahler og Strauss

I 1888 var en 23-årig finsk komponist med fornavnene Johan Julius Christian meget stolt. Han hadde for første gang fått utgitt ett av sine verk – en sang.

Sibelius – eller Jean Sibelius, som vi kjenner ham i dag – både begynte og sluttet sin karriere med å skrive sanger; bare få måneder før sin død i 1957 orkestrerte han én av sine tidligere sanger med hjelp fra sin svigersønn, og hans første større utgivelse var også en samling sanger, til tekster av J.L. Runeberg, som senere fikk opustallet 13.

Sibelius var en musikalsk kameleon, som skiftet stilart som andre skifter yttertøy. Noen av hans i alt 111 sanger er helt klassiske i Schubert-tradisjonen, andre i den nordiske romantiske stilen, og i årene rundt århundreskiftet skrev Sibelius noen av sine vakreste sanger helt i den senromantiske tradisjon i samlingene opus 36, 37 og 38.

Des Knaben Wunderhorn er en samling av tyske folkeviser samlet i begynnelsen av 1800-tallet av dikterne Clemens Brentano og Achim von Arnim. Mange tyske og østerrikske komponister har i tidens løp latt seg inspirere av tekstene, blant andre Mendelssohn, Schumann, Brahms, Schönberg, Webern, Zemlinsky – og ikke minst Gustav Mahler, som ikke bare setter mange av diktene i samlingen til musikk, men som også senere bruker den musikken han komponerer til dem i sine symfonier.

Mahler bruker allerede samlingen som inspirasjon til sine egne tekster til sangene i sine *Lieder eines fahrenden Gesellen*, som han skriver som 25-årig, og syv år senere utgis nå sanger tatt direkte fra *Des Knaben Wunderhorn*. Og Mahler kan ikke slippe tekstene. Igjen i 1892 begynner han å skrive blant annet de sangene Lise Davidsen og Helmut Deutsch har valgt ut til kveldens konsert.

De fem sangene i Mahlers samling av sanger til tekster av Friedrich Rückert ble opprinnelig utgitt som en del av samlingen *Sieben Lieder aus letzter Zeit* – og premieren fant sted i Wien

29. januar 1905 med Mahler selv som dirigent. Som med flere av Mahlers sanger var de fra begynnelsen tenkt både som orkesterlieder og som sanger med klaverakkompagnement.

Richard Strauss elsket sopranstemmen. Han skrev noe av sin beste musikk nettopp til sine sopraner, og han giftet seg selv med en! Det er nesten alltid sopranene som er omdreiningspunktet i hans operaer, enten de er vanvittige tenåringer som Salome, mistilpassede nervevrak som Elektra, verdensfjerne gudinner som i Ariadne eller unge, uskyldige døtre av nyrike forretningsfolk som Sofie i *Rosenkavaleren*.

Richard Strauss kjenner sopranstemmen og dens muligheter bedre enn de fleste, og hvor mange komponister fortrinnsvis tenker på herrestemmer når de komponerer sanger, så er Strauss også i den sjangeren sopranenes mann.

De fire sangene i Strauss' opus 27 var faktisk en bryllupsgave fra komponisten til sin soprankone Pauline de Anha, som han giftet seg med i 1894. De fikk et langt liv sammen, og selv om Strauss beskrev henne som «meget kompleks, meget feminin, en smule pervers og ganske kokett» og hun av andre fikk ord som eksentrisk og snobbete med på veien, var deres samliv lykkelig og varte i over 50 år.

Richard Strauss arbeidet med de fire sangene til Paulines bryllupsgave til aller siste øyeblikk; først dagen før bryllupet fikk han skrevet sangen *Cäcilie*.

Tekst: Henrik Engelbrecht

Songs by Sibelius, Mahler and Strauss

In 1888 a 23-year-old Finnish composer, with the forenames Johan Julius Christian, was extremely proud. For the first time he had had one of his works published – a song.

Sibelius – or Jean Sibelius, as we know him today – both started and ended his career composing songs. Only a few months before his death in 1957 he orchestrated one of his earlier songs with the assistance of his son-in-law, and his first major publication was also a collection of songs, to words by JL Runeberg, later numbered opus 13.

Sibelius was a musical chameleon, changing styles like others change coats. Some of his 111 songs are totally classical in the Schubertian tradition, others are in the Nordic romantic style, and in the years around the change of the century Sibelius wrote some of his most beautiful songs in the late romantic style: the collections in opuses 36, 37 and 38.

Des Knaben Wunderhorn (The boy's magic horn) is an anthology of German folk songs collected in the early 19th century by the poets Clemens Brentano and Achim von Arnim. Over the years many German and Austrian composers have been inspired by the texts – Mendelssohn, Schumann, Brahms, Schönberg, Webern, Zemlinsky and of course Gustav Mahler, who not only set many of the poems in the collection to music, but also re-used the tunes he composed for them in his symphonies.

As a 25-year-old, Mahler used the anthology as inspiration for his own lyrics to his Songs of a Wayfarer, and seven years later he published songs taken directly from Des Knaben Wunderhorn. Neither was that the end of it: in 1892 he started writing the songs selected for this evening's concert by Lise Davidsen and Helmut Deutsch.

The five songs in Mahler's song cycle to words by Friedrich Rückert were originally published as part of his collection

Sieben Lieder aus letzter Zeit (*Seven Songs of Latter Days*) and premiered in Vienna on 29 January 1905 with Mahler conducting. As is the case with many of Mahler's songs, they are conceived both as orchestral lieder and as songs with piano accompaniment.

Richard Strauss adored the soprano voice. Some of his best music was written for sopranos, and he married one himself! The pivotal roles in his operas are almost always sopranos, whether a wild teenager (Salome), a maladjusted nervous wreck (Elektra), an unworldly goddess (Ariadne) or an innocent young daughter of a nouveau riche businessman (Sofie in Der Rosenkavalier). As a composer he knows the soprano voice and the possibilities it holds better than most, and in contexts where composers usually write for male voices, Strauss is the champion of the soprano.

The four works in Strauss's opus 27 were in fact a present from the composer to his wife, the soprano Pauline de Anha, on the occasion of their wedding in 1894. Although she was famous for being 'eccentric, snobbish, ill-tempered and outspoken', Strauss described her as 'very complex, very feminine, a little perverse, a little coquettish ...' and they lived happily together for over fifty years.

Richard Strauss worked on the four wedding present songs to the very last moment: Cécilie was not completed until the day before their marriage.

Text: Henrik Engelbrecht

English version: Roger Martin

Lise Davidsen vokste opp i Stokke, og har en bachelorgrad fra Griegakademiet i Bergen. Hun har studert hos Susanna Eken ved Det Kongelige Operaakademiet i København, hvor hun ble uteksaminert i 2014. Davidsen fikk sin debut ved Den kongelige danske opera i sesongen 2012/13, som Hunden og Uglen i *Den listige lille reven*. Siden har hun sunget Emilia i *Othello* og Rosalinde i *Flaggermusen*, og hun vant etter dette Reumerts talentpris. I sesongen 2012/13 deltok hun også ved Mozart-sommerkurset i Aix-en-Provence, og ble umiddelbart invitert tilbake for å samarbeide med Waltraud Meier om *A Tribute to Patrice Chéreau*. På konsertscenen har hun sunget Verdi's *Requiem* i Berlin-filharmonien, og deltok på åpningen av Kirsten Flagstad-salen i Hamar. Hun fikk sitt gjennombrudd sommeren 2015 da hun gikk til topps i både Operalia i London og Dronning Sonja Internasjonale Musikkonkurranse. Sesongen 2015/2016 figurerer Davidsen som Freia i en konsertversjon av *Rhingullet* med Odense Symfoniorkester, samt sin debut ved Den bayerske statsopera som Ortlinde i *Valkyrien*, og sin debut i Frankfurtoperaen med *Niebelungenringen* som Freia (*Rhingullet*) og Tredje norne (*Ragnarok*).

Lise Davidsen grew up in Stokke, at the south-west end of the Oslo Fjord. After gaining her Bachelor's degree from the Grieg Academy in Bergen, she pursued further studies with Susanna Eken at the Royal Danish Opera Academy in Copenhagen, graduating in 2014. Her Royal Danish Opera debut was in the 2012–13 season as the Dog and Owl in *The Cunning Little Vixen*, and she has since returned to sing Emilia in *Otello* and Rosalinde in *Die Fledermaus*. In the 2012–13 season she was also part of the Mozart residency at Aix-en-Provence, where she was instantly invited back to work with Waltraud Meier on *A Tribute to Patrice Chéreau* the year after. On the concert stage she has sung at the opening of the Kirsten Flagstad Hall in Hamar, Norway and in Verdi's *Requiem* at the Berlin Philharmonie. Having already won the Reumert Talent Prize in 2014, she made her breakthrough in the summer of 2015, winning both Operalia in London and the Queen Sonja Competition in Oslo. The 2015–16 season includes Freia in a concert performance of *Das Rheingold* with the Odense Symphony Orchestra, her debuts at the Bavarian State Opera as Ortlinde in *Die Walküre* and at the Frankfurt Opera for its Ring Cycle, where she will sing Freia (*Das Rheingold*) and *Third Norn* (*Die Götterdämmerung*).

